

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

תביעת אונאה מרופא שיניים

תיק ממונות מס' 152-תש"ס

נושא הדיון

מר א' ואשתו גב' ב' פנו לד"ר ג' רופא שיניים שיטפל בהם טיפול רפואי. הרופא ערך בדיקות וקבע את סדרת הטיפולים שכללה סתימות, עקירות, כתרם וכו'. בתחילה נקבע שיטפל במר א', ולאחר שהאשה תלד יטפל בגב' ב'. מר א' נדרש לשלם לרופא סך של 10.000 ש"ח, והוא קבל ע"כ חשבונית. לאחר תחילת הטיפולים בגב' ב', דרש הרופא עוד סך 10.000 ש"ח, בטענה שהמחיר הראשון היה עבור שיניו של מר א' בלבד ולא כלל את הטיפול בשיניים של גב' ב'. הרופא מסרב להמשיך בטיפולים כל עוד לא יקבל את חובו. טוען מר א' שהמחיר הראשון שנקבע היה גם עבור הטיפול בשיניים של גב' ב', ודורש שהרופא ישלם את הטיפולים. הרופא מוכיח עפ"י מחירון התאחדות רופאי השיניים שהמחיר הראשון הוא עבור הטיפול במר א' בלבד.

פסק דין

הרופא אינו חייב להמשיך בטיפול אם לא יקבל תשלום נוסף.

השאלות לדיון

- רופא שיניים, האם דינו כפועל שכיר או כקבלן.
- קבלן שנשכר לעשות מלאכה בנופו של אדם, האם נחשב כקבלן למלאכה בקרקע לענין אונאה.

תשובה

- רופא שיניים ששכרו הוא עבור ריפוי שיניו של החולה, ולא עבור הזמן שמקדיש לטיפול, וגם אינו מוגבל בזמן מסויים לטפל בחולה נראה שדינו כקבלן.

והנה לענין הונאה שמתם פועל אין לו הונאה, לפי שדינו כעבד, אם היה קבלן פסק הרמז"ס מכירה פייג הי"ח נראה לי שקבלן יש לו הונאה. כילד כגון שקבל עליו לארוג צגד זה בעשרה זוזים או לתפור חלוק זה בשני זוזים, הי"ז יש לו הונייה. וכתב המ"מ שכיון שאין זו שכירות לימים כשאר פועלים ע"כ יש בו הונאה. ובסמ"ע חו"מ סי' רכו ס"ק נט כתב שהואיל שהקבלן גומר המלאכה אימתי שירצה לפיכך אין לו דין עבד ויש לו הונאה. אמנם הרמז"ן ז"מ נו צ בשם י"א, והרש"א וריטב"א החדשים שם כתבו שאף בקבלן אין אונאה משום דלא ממכר הוא. והשו"ע סי' רכו סעי' לו פסק כהרמז"ס.

לפיכך, רופא שיניים שדינו כקבלן, אם הונה את בעה"ב או שבעה"ב הונה אותו, הדבר תלוי במחלוקת הראשונים אם יש הונאה לקבלן, דלדעת הרמז"ס והשו"ע יש לו אונאה, ולדעת הרמז"ן והרש"א והריטב"א אין לו הונאה.

ואף צנידון דידן שרופא השיניים טוען שהמחיר שמגיע לו עבור המשך הטיפול צגז' צ' כפול ממה ששולם לו, גם אם נקבל את טענת מר א' שהמחיר הראשון נקבע כמחיר כולל גם עבור הטיפול צגז' צ', הי"ז אונאה שלדעת הרמז"ס והשו"ע יש אונאה בקבלן, ויכול הרופא לטעון קים לי כמותם שלא יחייבו אותו בהמשך טיפול ללא קבלת תשלום כפי שנהוג לפי מחירון רופאי השיניים.

ב. פסק הרמז"ס מכירה פייג הט"ז שכרו לזרוע לו קרקע ואמר זרעתי בה זריעה הראוי בה ובאו עדים שזרע בה פחות מן הראוי לה, הי"ז ספק אם יש לו הונייה מפני הזרע או אין לו הונייה מפני הקרקע, לפיכך אין מוליאין מיד נחבע, וכן אין משביעין אותו אלא שזועת היסת מפני ד' הקרקע שיש כאן. ומקורו צגמ' ז"מ נו צ, ועיי' צראשונים שם שיי"מ את בעיית הגמ' צאופנים אחרים. וכתב הכ"מ נראה ששכרו בקבלנות, ואע"פ שכתב רבינו צסוף הפרק שקבלן יש לו הונאה, הי"מ בקבלן דמטלטלין אצל לא בקבלן דקרקע, וזה ששכרו לזרוע לו קרקע מספקא לן אם הוא כקבלן דקרקע או כקבלן דמטלטלין. ולענין אדם, כתב רש"י קדושין ז א שהוקש לקרקע שנאמר והתנחלתם אתם לצניכס אחרים לרשת אחזה, ועיי' קדושין כח א שאין נשבעין על טענת נמכרת לי לעבד כמו שאין נשבעין על הקרקעות. ועיי' סמ"ע סי' רכו ס"ק נט שפסק כה"ד סי' שיח שישראל שהשכיר עלמו לפועל דינו כעבד שהוקש לקרקע. וכ"פ ש"ך סי' נה ס"ק יח.

ולפי"ז הי"ה לענין הונאה, אם נשכר לעשות מלאכה בגופו של אדם, כמו רופא שנשכר לטפל ולתקן את שיניו של חברו, דינו כמו שנשכר לעבודת קרקע שאין הונאה לקרקעות. וצנידון דידן שהטיפול נעשה גם ע"י סתימות וכתרים, הי"ז כמו ששכרו לזרוע לו קרקע שהוא ספק צגמ' אם יש לו הונאה או לא. ולפיכך מספק אין מוליאין מיד המוחזק, ואי אפשר לחייב את הרופא להמשיך בטיפול ללא תמורה כפי שדורש.